

بررسی وضعیت انواع فلج و قطع اندام در ایران

این مقاله حاصل یک بررسی مقطعی از وضعیت برخی معلولیت‌ها (انواع فلج و قطع اندام) در ایران به منظور برآورد شیوع و شناخت علل آن‌ها است. روش نمونه‌گیری سیستماتیک و خوشه‌ای و اندازه هر خوشه، ۱۵ خانوار در نظر گرفته شده است. نسبت نمونه‌گیری $\frac{1}{1000}$ جمعیت کشور در نظر گرفته شده و در مجموع، ۵۹۶۷۸ نفر مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

معلولیت‌های (فلج و قطع اندام)، شیوعی برابر ۷/۰ در هزار دارند که از بین آن‌ها، بیش‌ترین شیوع بارقم ۲/۸ در هزار نفر مربوط به فلج از نوع همی‌پلژی و پاراپلژی است. شیوع فلج مغزی ۲/۰ در هزار، قطع اندام‌ها ۷/۳ در هزار و فلج اطفال ۹/۹ در هزار نفر است. با انجام واکنش‌سناسیون وسیع در سراسر کشور که بعد از جمع‌آوری اطلاعات این بررسی انجام شد، گزارش‌های کنونی حاکی است که فلج اطفال در سنین پائین، شیوع بسیار ناچیزی دارد.

۲۴/۵ درصد از علل مربوط به انواع فلج و قطع اندام «مادرزادی» است، ۲۵/۵ درصد ناشی از «آسیب فیزیکی»، ۱۵/۶ درصد حاصل «بیماری‌های عفونی»، ۲۸/۸ درصد از بیماری‌های «غیرعفونی» و ۳/۱ درصد پیامد «کهولت و پیری» بوده‌اند. ۶۷/۲ درصد از علل، مربوط به فلج مغزی «مادرزادی» است. ۵۴/۸ درصد فلج‌های همی‌پلژی و پاراپلژی ناشی از «بیماری‌های غیرعفونی» است. هم‌چنین ۷۳/۷ درصد قطع‌اندام‌ها به علت «آسیب فیزیکی» است. با افزایش سن، شیوع فلج‌های پاراپلژی، همی‌پلژی و قطع‌اندام، به طور چشم‌گیری افزایش می‌یابد که بیش‌ترین شیوع بارقم ۲۹/۰ در هزار، به افراد ۶۵ سال و بزرگ‌تر تعلق دارد. شیوع معلولیت‌های فوق در مردان، ۶/۳ در هزار و در زنان، ۲/۸ در هزار است که به طور نسبی، در مردان کمی بیش از دو برابر زنان است ($P \leq 0.000$) و به طور کلی، شیوع این معلولیت‌ها در مردان بیش‌تر از زنان است. در مجموع، شیوع همی‌پلژی، پاراپلژی و قطع‌اندام در مناطق شهری، ۴/۹ در هزار و در مناطق روستائی، ۴/۱ در هزار نفر است که در حضور متغیر سن، اختلاف معنی‌داری بین مناطق شهری و روستائی وجود ندارد ($P < 0.059$). استفاده از مدل رگرسیون لجستیک نشان داد که هر یک از سه متغیر سن، جنس و محل سکونت، به تنهایی بر شیوع مجموع همی‌پلژی، پاراپلژی و قطع‌اندام اثر معنی‌دار دارند ($P < 0.039$). با منظور کردن دویه‌دوی متغیرهای فوق در مدل، ملاحظه می‌شود که محل سکونت اثر خود را از طریق سن اعمال می‌کند، ولی هریک از دو متغیر سن و جنس، در حضور یکی دیگر از متغیرهای فوق، بر شیوع این معلولیت‌ها اثر معنی‌دار دارند. با منظور کردن هر سه متغیر به طور هم‌زمان در مدل، نتایج، نظیر حالت دو متغیر فوق است ($P \leq 0.000$).

دکتر محمدتقی جغتایی

دانشیار و رئیس دانشگاه علوم
بهزیستی و توان‌بخشی

دکتر کاظم محمد

استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران

مهندس مهدی رهگذر

مربی دانشگاه علوم بهزیستی و
توان‌بخشی

دکتر سعید سیادنی

واژگان کلیدی: فلج مغزی، فلج اطفال، فلج همی‌پلژی یا پاراپلژی، قطع اندام